

Αποστάσεις και μέτρα στους ναούς ανάλογα με το Επιδημιολογικό Επίπεδο -Το νέο ΦΕΚ και η Εγκύκλιος της Ιεράς Συνόδου- Τι ισχύει για τις Ιερές Μονές

[Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Ελλάδος](#)

Της Ναταλίας Δανδόλου

Εγκύκλιο σημείωμα αναφορικά με τη λειτουργία των Ιερών Ναών, σύμφωνα με τη νέα κυβερνητική απόφαση με θέμα “Κανόνες τήρησης αποστάσεων και άλλα μέτρα προστασίας στο σύνολο της Επικράτειας, προς περιορισμό της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19” εξέδωσε η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, το οποίο απεστάλη σε όλες τις Μητροπόλεις. Η εγκύκλιος εξεδόθη μετά από Συνοδική Απόφαση κατά τη χθεσινή (14 Οκτωβρίου) συνεδρίαση της ΔΙΣ

Σύμφωνα με την απόφαση αυτή η παρουσία των πιστών εντός των Ιερών Ναών θα

πραγματοποιείται αναλόγως του επιπέδου προληπτικών μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας στο οποίο βρίσκεται η περιφερειακή ενότητα κάθε ναού ως εξής:

Επιδημιολογικό Επίπεδο 1 (χαμηλό): Ένας πιστός ανά πέντε τ. μέτρα επιφανείας και με ελάχιστη απόσταση 1,5 μ. μεταξύ τους. Σε περίπτωση που η επιφάνεια του Ιερού Ναού (εξαιρουμένων των βοηθητικών χώρων) υπερβαίνει τα 500 τ.μ. ο μέγιστος αριθμός των παρευρισκομένων δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 200 άτομα.

Επιδημιολογικό Επίπεδο 2 (μέτριο): Ένας πιστός ανά δέκα τ. μέτρα επιφανείας και με ελάχιστη απόσταση 1,5 μ. μεταξύ τους. Σε περίπτωση που η επιφάνεια του Ιερού Ναού (εξαιρουμένων των βοηθητικών χώρων) υπερβαίνει τα 500 τ.μ. ο μέγιστος αριθμός των παρευρισκομένων δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 100 άτομα.

Επιδημιολογικό Επίπεδο 3 (υψηλό): Ένας πιστός ανά δεκαπέντε τ. μέτρα επιφανείας και με ελάχιστη απόσταση 1,5 μ. μεταξύ τους. Σε περίπτωση που η επιφάνεια του Ιερού Ναού (εξαιρουμένων των βοηθητικών χώρων) υπερβαίνει τα 500 τ.μ. ο μέγιστος αριθμός των παρευρισκομένων δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 50 άτομα.

Επιδημιολογικό Επίπεδο 4 (πολύ υψηλό): Συνολικό 9 πιστοί εντός των ναών με ελάχιστη απόσταση 1,5 μ. μεταξύ τους.

Κατά την διάρκεια της παραμονής τους στον ιερό Ναό, οι πιστοί με προσωπική τους ευθύνη υποχρεούνται εκ του νόμου να φορούν μάσκα **την οποία θα αφαιρούν προσερχόμενοι στη Θεία Μετάληψη**

Αν κάποιος πιστός, όσο είναι εντός του ναού, παρουσιάσει συμπτώματα ασθένειας, επιβάλλεται να ληφθεί μέριμνα για την άμεση και ασφαλή απομάκρυνσή του, ώστε να αποφευχθεί η επαφή του με άλλα άτομα.

Κατά την προσέλευση στη Θεία Μετάληψη απαιτείται να τηρούνται μετ' ευλαβείας οι προβλεπόμενες αποστάσεις μεταξύ των πιστών. Το ίδιο ισχύει και για τη διανομή του του αντίδωρου, του άρτου, των κολλύβων και των ευλογιών

Όσον αφορά την τέλεση των Ιερών Μυστηρίων του Γάμου, των Βαπτίσεων και των Εξοδίων Ακολουθιών ισχύουν τα προβλεπόμενα από τις Υγειονομικές Αρχές του Κράτους μέτρα, αναφορικά με την προσέλευση των πιστών, ενώ ως προς τους στολισμούς των ναών προτείνεται να η απλότητα και η λιτότητα.

Αναφορικά με τις Ιερές Μονές και τα Ησυχαστήρια, ο αριθμός επισκεπτών , τον

οποίο επιτρέπεται να δέχονται (χωρίς διανυκτέρευση) δεν είναι δυνατόν να υπερβαίνει την αναλογία του ενός πιστού ανά πέντε τ.μ. του Καθολικού της Ιεράς Μονής ή ετέρου χώρου λατρείας αυτής, ή του χώρου εγκαταβίωσης, με ανώτατο όριο προσέλευσης πιστών τους 100 πιστούς.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΤΕΡΑ:

“Κανόνες τήρησης αποστάσεων και άλλα μέτρα προστασίας στο σύνολο της Επικράτειας, προς περιορισμό της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19”

[Σύμφωνα με το ΦΕΚ Β' 4484/11.10.2020:](#)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ

1. Επιτρέπεται η τέλεση λειτουργιών, λατρευτικών συνάξεων, ιεροπραξιών, μυστηρίων, κηδειών (και των σχετικών με αυτές θρησκευτικών λειτουργιών και λοιπών ιεροπραξιών και ταφικών εκδηλώσεων) και κάθε είδους θρησκευτικών τελετών, καθώς και η προσέλευση προσώπων για ατομική ή κατ' ιδίαν προσευχή σε όλους ανεξαιρέτως τους χώρους θρησκευτικής λατρείας (κάθε είδους και κάθε νομικού, κανονικού και εν γένει θρησκευτικού καθεστώτος ναών και παρεκκλησίων, ευκτήριων οίκων, τεμενών, συναγωγών κ.λπ.) κάθε δόγματος και θρησκείας, ανεξαρτήτως μεγέθους και χωρητικότητάς τους, στο σύνολο της Επικράτειας μόνο υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις, για προληπτικούς λόγους δημόσιας υγείας:

α. Στις εισόδους των χώρων λατρείας υπάρχουν υποχρεωτικά δυο σταθμοί αντισηπτικών προς χρήση των προσερχόμενων. Η υγιεινή των χεριών με αντισηπτικό είναι υποχρεωτική κατά την είσοδο στο χώρο λατρείας.

β. Στις εισόδους των χώρων λατρείας στους οποίους οι προσερχόμενοι δεν επιτρέπεται να εισέλθουν με τα υποδήματά τους, πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα πλύσης των ποδιών, με τήρηση της απόστασης ενάμισι (1,5) μέτρου ή χρήσης ποδοναρίων, τα οποία δεν επαναχρησιμοποιούνται. Τα υποδήματά τους πρέπει να τοποθετούνται από τους ίδιους εντός σακούλας, η οποία κλείνει ερμητικά. Συνιστάται κάθε σακούλα υποδημάτων να τοποθετείται ξεχωριστά και χωρίς επαφή μεταξύ τους. Σε περίπτωση που το λατρευτικό τυπικό περιλαμβάνει τη χρήση χαλιού, συνιστάται οι προσερχόμενοι να φέρουν και να χρησιμοποιούν εντός του χώρου λατρείας το δικό τους χαλί προσευχής.

γ. Απαγορεύεται η χρήση πνευστών οργάνων. Εάν κατά το οικείο λατρευτικό τυπικό προβλέπεται η ύπαρξη χορωδίας ή ομαδικής υμνωδίας/απαγγελίας θρησκευτικών ύμνων από τους πιστούς, συνιστάται η αποφυγή τους ή η τήρηση τουλάχιστον τριών (3) μέτρων απόστασης μεταξύ τους.

δ. Είναι απαραίτητος ο συχνός καθαρισμός και η τοπική απολύμανση των επιφανειών που αγγίζονται (π.χ. κουπαστές, χερούλια, διακόπτες) ή χρησιμοποιούνται για την εκδήλωση του θρησκευτικού φρονήματος από πολλά πρόσωπα.

ε. Στις εξόδους των χώρων λατρείας τοποθετούνται υποχρεωτικά κάδοι για την απόρριψη του χρησιμοποιηθέντος εξοπλισμού υγιεινής (μάσκες, γάντια, χαρτομάντηλα, ποδονάρια κ.λπ.).

2.Με ευθύνη του κατά νόμο υπεύθυνου θρησκευτικού λειτουργού εφαρμόζεται σύστημα ελεγχόμενης εισόδου προσώπων στο χώρο λατρείας, ώστε να αποφεύγεται ο συνωστισμός και να τηρείται η απόσταση του ενάμισι (1,5) μέτρου μεταξύ τους. Ο εφαρμόζων το σύστημα ελέγχου αναμονής στις εισόδους των χώρων λατρείας φέρει υποχρεωτικά όλα τα απαραίτητα μέσα προστασίας του (π.χ. μάσκα, γάντια).

3.Ο φυσικός αερισμός των χώρων λατρείας είναι υποχρεωτικός καθ' όλη την διάρκεια λειτουργίας τους. Σε περίπτωση χρήσης τεχνητού κλιματισμού, πρέπει να εξασφαλίζεται ταυτόχρονα και φυσικός αερισμός με ανοικτές πόρτες και παράθυρα.

4.Εφόσον κάποιος παρουσιάσει συμπτώματα ασθένειας, θα πρέπει να απομακρύνεται με ευθύνη του κατά νόμο υπεύθυνου θρησκευτικού λειτουργού από τον χώρο λατρείας, τηρώντας τις απαραίτητες προφυλάξεις. Εφόσον δεν είναι δυνατή η άμεση απομάκρυνσή του, πρέπει να απομονωθεί προσωρινά μέχρι την ασφαλή απομάκρυνσή του, αποφεύγοντας την επαφή με άλλα άτομα. Για τον σκοπό αυτό πρέπει να έχει προβλεφθεί ειδικός χώρος με εξαερισμό, μάσκες, χαρτομάντηλα, πλαστική σακούλα για απόρριψη αυτών και αντισηπτικό χεριών.

5.Ο κατά νόμο υπεύθυνος θρησκευτικός λειτουργός οφείλει να ενημερώνει με κάθε πρόσφορο τρόπο (ανάρτηση σε ιστοσελίδα, ανακοίνωση κ.λπ.) και σε κάθε περίπτωση να αναρτά σε εμφανές σημείο της εισόδου του χώρου λατρείας: α) τις ώρες κατά τις οποίες τελούνται λειτουργίες, λατρευτικές συνάξεις, ιεροπραξίες και κάθε είδους θρησκευτικές τελετές, β) τις ώρες κατά τις οποίες είναι ανοικτός ο χώρος λατρείας για την πραγματοποίηση ατομικής ή κατ' ιδίαν προσευχής και γ) τον συνολικό αριθμό ατόμων που μπορούν να παρευρίσκονται ταυτοχρόνως στον χώρο

λατρείας.

6.Οι ως άνω υποχρεώσεις καταλαμβάνουν και τους χώρους λατρείας που βρίσκονται εντός δημοσίων, δημοτικών, φιλανθρωπικών, κοινωφελών ή άλλων υπηρεσιών, καταστημάτων και εγκαταστάσεων (π.χ. νοσοκομείων και ψυχιατρείων, γηροκομείων, οικοτροφείων, κοιμητηρίων, κατασκηνώσεων), ιδιωτικών κτημάτων, κτιρίων και επιχειρήσεων (π.χ. συγκροτημάτων κατοικιών, κέντρων εκδηλώσεων, ξενοδοχείων). **Υπεύθυνοι τήρησης των όρων, προϋποθέσεων και μέτρων της παρούσας στους προαναφερθέντες χώρους, είναι οι ιδιοκτήτες τους και οι νόμιμοι εκπρόσωποί τους.**

7.Οι ως άνω υποχρεώσεις καταλαμβάνουν και τις Ιερές Μονές, τα Μοναστήρια, τα Ησυχαστήρια και τους λοιπούς χώρους εγκαταβίωσης εντός της Επικράτειας. Ο αριθμός επισκεπτών που μπορούν να δέχονται ημερησίως (χωρίς διανυκτέρευση) δεν μπορεί να υπερβαίνει την αναλογία ένα (1) άτομο ανά πέντε (5) τ.μ. του Καθολικού της Ιεράς Μονής ή του κεντρικού χώρου λατρείας του Μοναστηριού ή του χώρου εγκαταβίωσης, με ανώτατο όριο τα εκατό (100) άτομα. **Οι απαγορεύσεις επισκέψεων και όλα τα αναγκαία προληπτικά μέτρα που αφορούν στις Ιερές Μονές της Αθωνικής Πολιτείας, αποφασίζονται από τον Διοικητή του Αγίου Ορους, κατόπιν προηγούμενης ενημέρωσης της Ιεράς Κοινότητας.** Με την ως άνω απόφαση του Διοικητή ορίζεται, εφεξής, ο αριθμός των εισερχομένων ημερησίως επισκεπτών, εντός των ορίων που αναφέρονται ανωτέρω. Ο Διοικητής εποπτεύει την ορθή τήρηση όλων των μέτρων προστασίας, είτε αυτά λαμβάνονται από τον ίδιο τοπικά είτε λαμβάνονται σε επίπεδο Επικράτειας.

8. Σε περίπτωση τέλεσης λειτουργίας, λατρευτικής σύναξης, ιεροπραξίας, μυστηρίου και κάθε είδους θρησκευτικής τελετής σε υπαίθριους χώρους, ισχύουν τα θεσπισθέντα προληπτικά μέτρα υγιεινής για την αποφυγή μετάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 και οι σχετικοί κανόνες περί δημοσίων, υπαίθριων συναθροίσεων.

Σύμφωνα με την απόφαση, για το χρονικό διάστημα από τις 12 Οκτωβρίου έως τις 25 Οκτωβρίου 2020, οι Περιφερειακές Ενότητες κατατάσσονται στα ακόλουθα επίπεδα προληπτικών μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας, με εφαρμογή των αντίστοιχων προβλέψεων:

1. Οι Περιφερειακές Ενότητες Έβρου, Καβάλας, Θάσου, Δράμας, Σερρών, Λήμνου, Θεσπρωτίας, Άρτας, Ευρυτανίας, Φωκίδας, Σποράδων, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ιθάκης, Ηλείας, Αρκαδίας, Μεσσηνίας, Άνδρου, Τήνου, Σύρου, Μήλου, Ικαρίας, Καλύμνου, Χανίων, Ρεθύμνου, Λασιθίου και Καρπάθου-Κάσου εντάσσονται στο

πρώτο επίπεδο των προληπτικών μέτρων (χαμηλό).

2. Οι Περιφερειακές Ενότητες Ροδόπης, Ξάνθης, Κιλκίς, Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Φλώρινας, Ημαθίας, Πιερίας, Γρεβενών, Λάρισας, Μαγνησίας, Κέρκυρας, Πρέβεζας, Αιτωλοακαρνανίας, Φθιώτιδας, Βοιωτίας, Ευβοίας, Κορινθίας, Αργολίδας, Λακωνίας, Χίου, Πάρου, Νάξου, Κω και Ρόδου εντάσσονται στο δεύτερο επίπεδο των προληπτικών μέτρων (μέτριο).

3. Οι Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Κοζάνης, Καστοριάς, Ιωαννίνων, Τρικάλων, Καρδίτσας, Λέσβου, Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής, Νήσων Αττικής, Δυτικού Τομέα Αθηνών, Κεντρικού Τομέα Αθηνών, Βόρειου Τομέα Αθηνών, Νότιου Τομέα Αθηνών, Πειραιά, Κέας - Κύθνου, Ζακύνθου, Αχαΐας, Σάμου, Μυκόνου, Θήρας και Ηρακλείου εντάσσονται στο τρίτο επίπεδο των προληπτικών μέτρων (υψηλό).

ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ Η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/νσις: Ιωάννου Γεννοδίου 14 - 115 21, Αθήναι
Τηλ. 210-72.72.204, Fax 210-72.72.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

Πρωτ. 4747
Αριθ.
Διεκπ. 1957

Αθήνησι τῆ 14ῃ Ὀκτωβρίου 2020

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 3027

Πρός
τούς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Εἰς τὰς Ἐδρας αὐτῶν

Θέμα: «Περί τῆς λειτουργίας τῶν Ἱερῶν Ναῶν, συμφώνως πρὸς τὴν νέαν Κυβερνητικὴν Ἀπόφασιν με θέμα: "Κανόνες τήρησης αποστάσεων καὶ ἄλλα μέτρα προστασίας στο σύνολο τῆς Ἐπικράτειας, πρὸς περιορισμὸ τῆς διασποράς του κορωνοϊοῦ COVID-19" (ΦΕΚ Β' 4484/11.10.2020)»

Ἐκ Συνοδικῆς Ἀποφάσεως, ληφθεῖσης ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 14ῆς μηνὸς Ὀκτωβρίου ἑ.ἑ., γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐν τῇ ῥηθείᾳ Συνεδρίᾳ Αὐτῆς, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν: α) τὴν ὑπ' ἀριθ. Δ1α/Γ.Π.οικ.34060 (Φ.Ε.Κ. Β' 2111/2.6.2020) Κοινὴν Ὑπουργικὴν Ἀπόφασιν (Κ.Υ.Α.), β) τὴν ὑπ' ἀριθ. Δ1α/Γ.Π.οικ.48967 (Φ.Ε.Κ. Β' 3162/31.7.2020) Κοινὴν Ὑπουργικὴν Ἀπόφασιν (Κ.Υ.Α.), γ) τὴν ὑπ' ἀριθ. Δ1α/Γ.Π.οικ.64450 (Φ.Ε.Κ. Β' 4484/11.10.2020) Κοινὴν Ὑπουργικὴν Ἀπόφασιν (Κ.Υ.Α.) με θέμα: «Κανόνες τήρησης αποστάσεων καὶ ἄλλα μέτρα προστασίας στο σύνολο τῆς Ἐπικράτειας, πρὸς περιορισμὸ τῆς διασποράς του κορωνοϊοῦ COVID-19», δ) τὴν ὑπ' ἀριθ. 3021/13.5.2020 Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον με θέμα: «Ἀποφάσεις τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 12.5.2020 ὡς πρὸς τὴν λειτουργίαν τῶν Ἱερῶν Ναῶν», μετὰ τῶν γενομένων ἐν τῷ μεταξύ τροποποιήσεων, ἀπεφάσισεν ὅπως ἐνημερώσῃ ὑμᾶς ὅτι διὰ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ συνωστισμοῦ τῶν πιστῶν καὶ πιθανῆς ἐξαπλώσεως τοῦ κορωνοϊοῦ Covid-19, ἰσχύουν αἱ ὡς κάτωθι προϋποθέσεις ὡς πρὸς τὴν λειτουργίαν τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος:

1) Κατά την είσοδον εἰς τόν Ἱερὸν Ναόν δέον ὅπως ἐφαρμόζεται, τῇ ἐπιτηρήσει εἰδικῶς ἐξουσιοδοτηθέντος ἐπὶ τούτῳ προσώπου, ἡ τήρησις τῆς ἀποστάσεως τοῦ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος (1,5) μέτρου τοῦλάχιστον μεταξύ τῶν πιστῶν. Ἡ παρουσία πιστῶν ἐντὸς τῶν Ἱερῶν Ναῶν θὰ πραγματοποιηθῇ ἀναλόγως τοῦ ἐπιπέδου προληπτικῶν μέτρων προστασίας τῆς δημοσίας υγείας εἰς τὸ ὅποιον εὐρίσκεται ἡ Περιφερειακὴ Ἐνότης ἐκάστου Ἱεροῦ Ναοῦ, ὡς ἐξῆς:

α) Ἐπιδημιολογικὸν Ἐπίπεδον 1 (χαμηλόν): Εἰς (1) πιστὸς ἀνά πέντε (5) τ.μ. ἐπιφανείας καὶ μὲ ἐλάχιστην ἀπόστασιν ἑνὸς καὶ ἡμίσεος (1,5) μέτρου μεταξύ τῶν. Εἰς περίπτωσιν δὲ καθ' ἣν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ (ἐξαιρουμένων τῶν βοηθητικῶν χώρων) ὑπερβαίνει τὰ πεντακόσια (500) τ.μ., ὁ μέγιστος ἀριθμὸς παρευρισκομένων πιστῶν, ὀρίζεται ἐκ τοῦ νόμου εἰς διακοσίους (200).

β) Ἐπιδημιολογικὸν Ἐπίπεδον 2 (μέτριον): Εἰς (1) πιστὸς ἀνά δέκα (10) τ.μ. ἐπιφανείας καὶ μὲ ἐλάχιστην ἀπόστασιν ἑνὸς καὶ ἡμίσεος (1,5) μέτρου μεταξύ τῶν. Εἰς περίπτωσιν δὲ καθ' ἣν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ (ἐξαιρουμένων τῶν βοηθητικῶν χώρων) ὑπερβαίνει τὰ πεντακόσια (500) τ.μ., ὁ μέγιστος ἀριθμὸς παρευρισκομένων πιστῶν, ὀρίζεται ἐκ τοῦ νόμου εἰς ἑκατὸν (100).

γ) Ἐπιδημιολογικὸν Ἐπίπεδον 3 (ὕψηλόν): Εἰς (1) πιστὸς ἀνά δεκαπέντε (15) τ.μ. ἐπιφανείας καὶ μὲ ἐλάχιστην ἀπόστασιν ἑνὸς καὶ ἡμίσεος (1,5) μέτρου μεταξύ τῶν. Εἰς περίπτωσιν δὲ καθ' ἣν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ (ἐξαιρουμένων τῶν βοηθητικῶν χώρων) ὑπερβαίνει τὰ πεντακόσια (500) τ.μ., ὁ μέγιστος ἀριθμὸς παρευρισκομένων πιστῶν, ὀρίζεται ἐκ τοῦ νόμου εἰς πενήκοντα (50).

δ) Ἐπιδημιολογικὸν Ἐπίπεδον 4 (πολύ ὕψηλόν): Ἐννέα (9) συνολικῶς πιστοὶ μὲ ἐλάχιστην ἀπόστασιν ἑνὸς καὶ ἡμίσεος (1,5) μέτρου μεταξύ τῶν.

2) Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παραμονῆς τῶν εἰς τόν Ἱερὸν Ναόν, οἱ πιστοὶ, μὲ προσωπικὴν τῶν εὐθύνην καὶ μέριμναν, ὑποχρεοῦνται ἐκ τοῦ νόμου ἵνα φέρουν ὑφασματίνην προστατευτικὴν προσωπίδα, τὴν ὁποῖαν ἀσφαλῶς θὰ ἀφαιροῦν προσερχόμενοι εἰς τὴν Θεῖαν Μετάληψιν. Ἐάν δὲ πιστὸς τις, ἐνόσω παραμένει ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ, παρουσιάσῃ συμπτώματα ἀσθενείας, ἐπιβάλλεται ὅπως ληφθῇ μέριμνα διὰ τὴν ἄμεσον καὶ ἀσφαλῆ ἀπομάκρυνσίν του ἢ, ἐφόσον τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν, διὰ τὴν ἀσφαλῆ μετακίνησίν του εἰς εἰδικὸν χώρον, πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαφῆς μεθ' ἑτέρων προσώπων. Πρὸς ἀντιμετώπισιν τοιούτων φαινομένων, κρίνεται ὑποχρεωτικὴ ἡ πρόβλεψις διὰ τὴν ὄπαρξιν καταλλήλου χώρου (π.χ. γραφεῖον, χώρος εἰς τὸ πνευματικὸν κέντρον κ.λπ.) μὲ ἐπαρκῆ ἐξαερισμὸν, ὅπου θὰ ὑπάρχουν προστατευτικὰ καλύμματα

προσώπου (μάσκα), χαρτομανδήλια, ειδικόν απορριματοδοχείον και αντισηπτικόν διάλυμα χειρών.

3) Κατά τήν προσέλευσιν εἰς τήν Θεῖαν Μετάληψιν ἀπαιτεῖται ἵνα τηρῶνται μετ' ἀκριβείας αἱ προβλεπόμεναι ἀποστάσεις μεταξύ τῶν πιστῶν. Τό αὐτό ἰσχύει καί κατά τήν διανομήν τοῦ ἀντιδώρου, τοῦ ἄρτου, τῶν κολλύβων καί ἄλλων εὐλογιῶν.

4) Ἐπί τῷ σκοπῷ τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν πιστῶν κρίνεται ἀναγκαῖον ὅπως ἀναρτηθοῦν εἰς τοὺς πίνακας ἀνακοινώσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν ἢ καί εἰς τὰς ὑφισταμένης ἰστοσελίδας των: α) τό ὡράριον τελέσεως τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, β) τό ὡράριον κατά τό ὅποιον ὁ Ἱερός Ναός θά παραμένῃ ἀνοικτός διά τήν προσέλευσιν τῶν πιστῶν καί γ) ὁ συνολικός ἀριθμός τῶν πιστῶν, οἵτινες δύνανται ἵνα παρευρίσκωνται ταυτοχρόνως ἐντός τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, συμφῶνως πρὸς τὰς ἀνωτέρω ὑγειονομικὰς ὑποδείξεις.

5) Τό ἀρμοδίως ἐξουσιοδοτηθέν πρόσωπον διά τόν ἔλεγχον τῆς ἀναμονῆς εἰς τὰς εἰσόδους τῶν Ἱερῶν Ναῶν θά φέρῃ ὑποχρεωτικῶς τὰ ὑπό τοῦ νόμου προβλεπόμενα μέτρα προστασίας (ὑφασματίνην προσωπίδα, χειράκτια (γάντια) κ.λπ.). Ἐφόσον παρέχεται ἡ δυνατότης, προτείνεται ἡ χρήσις διαφορετικῶν θυρῶν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ διά τήν ἀσφαλεστέραν εἰσόδον καί ἐξοδον τῶν πιστῶν. Ἐπιπροσθέτως, ἀπαιτεῖται ἡ τοποθέτησις ειδικῶν καλάθων εἰς τὰς ἐξόδους τῶν Ἱερῶν Ναῶν διά τήν ἀμεσον ἀπόρριψιν τοῦ χρησιμοποιηθέντος ἐξοπλισμοῦ ὑγιεινῆς.

6) Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ ἀριθμός τῶν προσελθόντων ὑπερβαίῃ τόν ἐπιτρεπόμενον διά τοὺς εἰσερχομένους εἰς τοὺς Ἱερούς Ναούς, οὔτοι δύνανται ὅπως παραμένωσιν ἐν τῷ προαυλίῳ χώρῳ, προσευχόμενοι καί τηροῦντες τήν ἐνδειγμένην ἀπόστασιν τοῦ ἐνός καί ἡμίσεος (1,5) μέτρου μεταξύ των, ὡς καί τοὺς σχετικούς κανόνες περὶ δημοσίων συναθροίσεων (βλ. Φ.Ε.Κ. Β' 4484/11.10.2020, σελ. 48684). Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν, ἐπιτρέπεται ἡ λειτουργία τῶν ἐξωτερικῶν μεγαφῶνων τῶν Ἱερῶν Ναῶν, κατὰ τὰς ἐκ τῆς κειμένης νομοθεσίας ἐπιτρεπομένας ὥρας καί εἰς τό προβλεπόμενον ἐπίπεδον ἐκπομπῆς ἤχου.

7) Ἐάν ὑφίστανται πλείονες τοῦ ἐνός Ἐφημέριοι εἰς τινὰς Ἱερούς Ναούς, συνιστᾶται ἡ τέλεσις περισσοτέρων Θεῶν Λειτουργιῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, συμφῶνως τῇ ἐκκλησιαστικῇ συνηθειᾷ καί πρακτικῇ, τόσον κατὰ τὴν Κυριακὴν, ὅσον καί κατὰ τὰς μεγάλας Ἑορτάς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δύνανται οἱ κατὰ τόπους Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται νά ἐπιτρέψωσι, κατὰ τὴν ποιμαντικὴν Αὐτῶν κρίσιν, τὴν τέλεσιν τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθροῦ ἀφ' ἑσπέρας, μετὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ. Αἱ Ἀγρυπνίαι θά τελῶνται κατὰ τὰ καθιερωμένα, ἀνα-

φορικώς δέ πρός τās κωδωνοκρουσίας, δέον ὅπως τελώνται κατά τόν συνήθη τρόπον.

8) Ἡ Ἱερά Σύνοδος προτρέπει τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας ἵνα συστήσωσι τὴν συχνὴν τέλεσιν Θεῶν Λειτουργιῶν καὶ κατά τās ἐργασίμους ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς διευκολύνσεως τῶν ἐργαζομένων πιστῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς συμμετοχῆς των εἰς ἐλάσσοнос προσελεύσεως λειτουργικὰς Συνάξεις.

9) Θεωρεῖται ἀναγκαῖα ἡ μέριμνα διὰ τὴν τοποθέτησιν ἀντισηπτικῶν/ἀπολυμαντικῶν εἰς τās εἰσόδους τῶν Ἱερῶν Ναῶν, διὰ τὴν ὑποχρεωτικὴν δι' ἅπαντας τοὺς εἰσερχομένους ἀπολύμανσιν τῶν χειρῶν, ὡς καὶ ἡ τοποθέτησις εἰς ἐμφανές σημεῖον τοῦ προβλεπομένου ἀναγκαιου ἐξοπλισμοῦ ὑγιεινῆς.

10) Ὅσῳκις παρέχεται ἡ δυνατότης διευθετήσεως τοῦ χώρου ἐκάστου Ἱεροῦ Ναοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς παρουσίας τῶν πιστῶν συμφώνως πρός τās ὡς ἄνω κατά περίπτωσιν ἀναλογίας, δέον ὅπως διατηρῶνται ἐντός τῶν Ἱερῶν Ναῶν μόνον τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς προσερχομένους καθίσματα, τιθέμενα κατά τās προσηκούσας μεταξύ των ἀποστάσεις. Ἐπὶ τούτῳ προτείνεται ἡ ἀπόσυρσις τῶν περισσευόντων καθισμάτων ἐκτός τῶν Ἱερῶν Ναῶν.

11) Ὁ φυσικὸς ἐξαερισμὸς τῶν Ἱερῶν Ναῶν, ἐνὸς παραμένουν ἀνοικτοί, εἶναι ὑποχρεωτικὸς. Εἰς περίπτωσιν χρήσεως τεχνητοῦ κλιματισμοῦ, ἐνδείκνυται ἡ ἄμεσος μέριμνα διὰ τόν καθαρισμὸν τῶν φίλτρων αὐτοῦ, καθὼς καὶ ἡ ἐξασφάλισις ταυτόχρονου φυσικοῦ ἐξαερισμοῦ τοῦ ἱεροῦ Χώρου ἐκ τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραθύρων αὐτοῦ, κατά τὴν διάρκειαν τῆς λειτουργίας του.

12) Καθίσταται ἀδήριτος καὶ ἀπόλυτος ἡ ἀνάγκη διὰ τὴν συχνὴν καὶ σχολαστικὴν καθαριότητα, καὶ διὰ τὴν τακτικὴν ἀπολύμανσιν δι' ἀντισηπτικοῦ διαλύματος τῶν σημείων καὶ τῶν ἐπιφανειῶν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ εἰς τās ὁποίας παρατηρεῖται συχνὴ πρόσβασις τῶν πιστῶν.

13) Ὅσοι ἐκ τῶν πιστῶν ἀνήκουσιν εἰς ὑγειονομικῶς εὐπαθεῖς ομάδας (ἡλικιωμένοι, ἀσθενεῖς πάσχοντες ἐξ ἀναπνευστικῶν προβλημάτων ἢ σακχαρώδους διαβήτου ἢ καρδιαγγειακῶν νοσημάτων, ἀνοσοκατεσταλμένοι) παρακαλοῦνται ἵνα ἀποφεύγουν τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς οἰκίας αὐτῶν, χάριν τῆς προστασίας τῆς ὑγείας των. Ἐὰν ἐπιθυμοῦν τὴν κατ' οἶκον ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν των καὶ κυρίως τὴν Θεῖαν Μετάληψιν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, εἶναι ἐπιβεβλημένον οἱ Ἱερεῖς νὰ ἐπιτελοῦν τὸ ἀδιάπτωτον ποιμαντικὸν των καθήκον.

14) Ἐπαναβεβαιοῦνται αἱ παλαιότεραι Ἀποφάσεις τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου, ὡς πρός τὴν λιτὴν τέλεσιν τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, συμφώνως πρός τὸ ἦθος καὶ τὴν παράδοσιν τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκ-

κλησίας. Τό αυτό ισχύει καί διά τās μεγάλας Πανηγύρεις τῆς περιόδου αὐτῆς, αἱ ὁποῖαι θά πρέπει νά διακρίνονται διά τήν μετά σεμνότητος τέλεισιν των, ἡ δέ συμμετοχή Ἀρχιερέων εἰς τυχόν Συλλεῖτουργα μὴ ὑπερβαίνη τόν ἀριθμόν τῶν τριῶν (3). Ἡ τέλεισις Λιτανειῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀναστέλλεται, ἐνῶ ἐπιτρέπεται ἡ μεταφορά Ἱερῶν Λειψάνων καί Ἱερῶν Εἰκόνων πρὸς ἀγιασμόν καί παραμυθίαν τῶν πιστῶν, λαμβανομένων πάντοτε ὑπ' ὄψει τῶν ἀπαραιτήτων ὑγειονομικῶν μέτρων. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν μεταφέρονται ἐκ μιᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως εἰς ἑτέραν Ἱερᾶν Μητρόπολιν, τυγχάνει ἀπαραίτητος ἡ ἐπὶ τούτῳ ἔγκρισις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, συμφώνως τῇ ὑπ' ἀριθ. 2760/29.1.2003 Συνοδικῇ Ἐγκυκλίῳ.

15) Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τήν τέλεισιν τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων τοῦ Γάμου καί τῆς Βαπτίσεως καί τῶν Ἐξοδίων Ἀκολουθιῶν, ισχύουν ἀπαντα τὰ ὑπὸ τῶν Ὑγειονομικῶν Ἀρχῶν τοῦ Κράτους προβλεπόμενα μέτρα σχετικῶς πρὸς τήν προσέλευσιν τῶν πιστῶν, ἐνῶ τὰ Ἱερὰ Μυστήρια θά τελῶνται ἐντός τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, συμφώνως πρὸς προγενεστέραν Συνοδικήν Ἀπόφασιν. Ὡς πρὸς τοὺς στολισμοὺς τῶν Ἱερῶν Ναῶν, θεωρεῖται ἀπαραίτητος ἡ προτίμησις τῆς λιτότητος καί τῆς ἀπλότητος.

16) Τὰ ἀνωτέρω ισχύουν δι' ἀπαντας τοὺς Ἐνοριακοὺς, Προσκυνηματικοὺς, Κοιμητηριακοὺς, Ἱδρυματικοὺς κ.λπ. Ἱεροῦς Ναοῦς, τὰ Μητροπολιτικά καί Ἐνοριακά Παρεκκλήσια, οὐχὶ ὁμως καί διά τὰ Παρεκκλήσια, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ἐντός ιδιωτικῶν κτημάτων, κτιρίων καί ἐπιχειρήσεων (π.χ. συγκροτημάτων κατοικιῶν, κέντρων ἐκδηλώσεων, ξενοδοχείων κ.λπ.), ὅπου δέν ἐπιτρέπεται ἡ προσέλευσις πιστῶν διότι, ὡς Ἰδιωτικοὶ Ναοί, εἶναι προωρισμένοι διά τήν ἐξυπηρέτησιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν ιδιοκτητῶν καί τῶν οἰκείων αὐτῶν.

17) Ἀπαντα τὰ ἀνωτέρω ἀφοροῦν καί εἰς τās Ἱερὰς Μονὰς καί τὰ Ἡσυχαστήρια. Ὁ ἀριθμὸς ἐπισκεπτῶν, τόν ὁποῖον ἐπιτρέπεται νά δέχωνται (χωρὶς διανυκτέρευσιν) δέν εἶναι δυνατόν νά ὑπερβαίνη τήν ἀναλογίαν τοῦ ἐνός (1) πιστοῦ ἀνά πέντε (5) τ.μ. τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἢ ἑτέρου χώρου λατρείας Αὐτῆς ἢ τοῦ χώρου ἐγκαταβιώσεως, μὲ ἀνώτατον ὄριον προσελεύσεως πιστῶν, ὡς ὀρίζεται ἐκ τοῦ νόμου, τοὺς ἑκατὸν (100) πιστοὺς.

Ἐν κατακλείδι, ἐπισυνάπτομεν καί τήν ὑπ' ἀριθ. Δ1α/ΠΠ.οικ. 64450 Κ.Υ.Α. μέ θέμα: «Κανόνες τήρησης ἀποστάσεων καί ἄλλα μέτρα προστασίας στο σύνολο τῆς Ἐπικράτειας, πρὸς περιορισμὸ τῆς διασποράς τοῦ κορωνοϊοῦ COVID-19» (Φ.Ε.Κ. Β' 4484/11.10.2020), εἰς τās ὑπ' ἀριθ. 48693, 48694, 48719, 48749 καί 48750 σελίδας τοῦ ὁποῖου δύνασθε ὅπως ἀναγνώσῃτε τὰ μέτρα τὰ ἀφορῶντα εἰς τοὺς Χώρους λατρείας, πρὸς ὑμετέραν ἐνημέρωσιν.

Πρός τούτο αδελφικώς συνιστώμεν ὑμῖν ὅπως προτρέψητε τόν ὑφ' ἡμᾶς Ἱερόν Κλήρον ἵνα ἐντείνῃ τās πρὸς τόν θεῖον Δομήτορα τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν προσευχάς τε καί ἱκεσίας, πρὸς τὸ ἀπαλλαγῆναι τὴν οἰκουμένην ἀπὸ τῆς ἐνσκηψάσης πανδημικῆς νόσου. Ὅθεν, ἐν τῷ ὡς ἄνω πνεύματι καλὸν θά ἦτο νά ἐπιτελῶνται ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς, πλὴν τῶν συχνῶν Θεῶν Λειτουργιῶν, ἱεραὶ πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον Παρακλήσεις, παννυχίδες κ.λπ.

Ὡσαύτως, παρακαλοῦμεν ὅπως συσταθῇ καί εἰς τὸ «βασιλεῖον ἱεράτευμα» εἰς τοὺς λαϊκοὺς ἀδελφούς καὶ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, νά συναγωνίζωνται ἡμῖν ἐν ταῖς προσευχαῖς (Ρωμ. 16,30) τόσον ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς, ὅσον καὶ ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν, ὅπως ἡ πανσθενουργὸς δύναμις τοῦ Ζώντος Θεοῦ ἀποσοβῆσῃ ἀφ' ἡμῶν τὴν ὀλέθριον ἀσθένειαν τοῦ Covid-19.

Ἐπί δέ τούτοις, κατασπαζόμενοι τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἐν Κυρίῳ, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης.

- † Ὁ Ἀθηνῶν **ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ**, Πρόεδρος
- † Ὁ Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καὶ Πλωμαρίου **Γάκωβος**
- † Ὁ Γουμένισσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου **Δημήτριος**
- † Ὁ Βεροῖας, Ναούσης καὶ Καμπανίας **Παντελεήμων**
- † Ὁ Διδυμοτείχου, Ὀρεστιάδος καὶ Σουφλίου **Δαμασκηνός**
- † Ὁ Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτισης **Ἀνδρέας**
- † Ὁ Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου **Παντελεήμων**
- † Ὁ Ἀρτης **Καλλίνικος**
- † Ὁ Ἰλίου, Ἀχαρνῶν καὶ Πετρουπόλεως **Ἀθηναγόρας**
- † Ὁ Ζακύνθου **Διονύσιος**
- † Ὁ Κηφισίας, Ἀμαρουσίου καὶ Ὠρωποῦ **Κύριλλος**
- † Ὁ Νέας Ἰωνίας, Φιλαδελφείας, Ἡρακλείου καὶ Χαλκηδόνος **Γαβριήλ**
- † Ὁ Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας, Βουλιαγμένης καὶ Βάρης **Ἀντώνιος**
- Ὁ Ἀρχιεραγματεὺς
- † Ὁ Ὁρεῶν **Φιλόθεος**

Ἀκριβές Ἀντίγραφον

Ὁ Ἀρχιεραγματεὺς

† *Φιλιππος Φιλόθεος*
† Ὁ Ὁρεῶν **Φιλόθεος**